

6-12.10.2025.

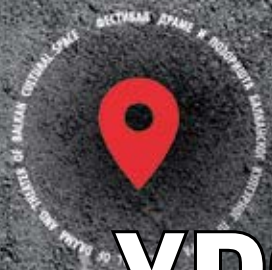
THEATRE ТЕАТАР

НА РАСКРШЋУ
AT THE CROSSROADS

№2

среда

8. октобар • 2025. година

ХРОНИКА ФЕСТИВАЛА

ОСНИВАЧИ ФЕСТИВАЛА

ФЕСТИВАЛ ДРАМЕ И ПОЗОРИШТА БАЛКАНСКОГ КУЛТУРНОГ ПРОСТОРА | FESTIVAL OF DRAMA AND THEATER OF THE BALKAN CULTURAL SPACE

АНТОН ПАВЛОВИЧ ЧЕХОВ
ГАЛЕБ
РЕЖИЈА: АЛЕКСАНДАР ИВАНОВСКИ

СЛАВИЦА МАНАСКОВА | ФИЛИП ХРИСТОВСКИ | БЛАГОЈНО СТОЈАНОВ
САНДРА ТАНЧЕВА | КИРЕ АЩЕВСКИ | СИМОНА ДИМКОВСКА
ЈАНКА ЛЕФКОВА | ИСИДОР ЛОВАНОВСКИ | ЈОРДАН ВИТАНОВ
ФАИК МЕФАЛЛОВСКИ

СИНОЋ НА ФЕСТИВАЛУ – А. П. Чехов • ГАЛЕБ
НУ Театар „Јордан Х. К. Џинот“, Велес, Северна Македонија

ВЕЧЕРАС НА ФЕСТИВАЛУ – Асја Крсманиќ • КИСЕЛИНА

Карактеризација Чеховљевих ликова

На другој вечери 6. Театара на раскршћу почео је такмичарски програм фестивала представом *Галеб* Антона Павловича Чехова у режији Александра Ивановског, а у продукцији НУ Театра „Јордан Х. К. Цинот“ из Велеса, из Северне Македоније. На округлом столу критике, којим је модерирао Оливера Милошевић, новинарка и театролошкиња, повео се разговор о Чеховљевом делу, те и о схватању истог, као и о реализацији тог схватања коју смо видели на сцени.

Позоришна критичарка Марина Миливојевић Мађарев рекла је да је ово текст који је постављен велики број пута на сценама српских позоришта, али су се све поставке заснивале на концепту и питању може ли се поставити *Галеб* као такав и да, када се говори о њему, говори се о комедији која се можда погрешно доживљава као програмски комад. Онда сви имају потребу да кажу шта они мисле о позоришту, што доводи до сударања тог концепта са ликовима. Истакла је да јој је најупечатљивији утисак то што ова представа оставља концепт по страни и фокусира се на односе међу ликовима, што је кључно, али и то што се види

жеља да се одговори на нека важна питања у међуљудским односима тих ликова, што је код Чехова најважније. Јако јој се допало што су аутори разрешили оно што у комаду некако само прође, а то је чињеница да Тригорин није добродошао у ту кућу.

Јелена С. Перић, театролошкиња и позоришна критичарка, навела је да је нашла везу између лика Серебрјакова из *Ујка Вање* и Ирине Аркадине у овој представи, те да их повезује егоизам, немање слуха за своје дете, као и толика заљубљеност у посао, односно професију. Без обзира на то што су они различитих полова, некако је сличност између та два лика управо у егоизму.

Највећи квалитет ове представе су карактери – они су стилизовани на почетку и ми карактеризацију јасно видимо и пратимо као некакве дивергентне ликове који имају више мана него врлина, а оне произилазе из драме љубавног троугла у којем сви љубе криве људе и заправо су незадовољни јер не добијају љубав на траг. Ту настаје несрећа – додала је Жељка Турчиновић, драматуршкиња.

Милан Мађарев, позоришни критичар, истакао је да, када гледамо ову представу, чини му се да

губимо нешто што је предвреме, што мисли да је јако важно у позоришту, тако да, заправо, гледамо само неко последично стање и ликови као да упадају у неке односе или ситуације. Чини му се да се ту могло мало порадити на импровизацији на тему предвремена. Додао је да мисли да представа има проблем радње у том смислу да начин на који они изводе физичке радње на сцени није увек јасан: видимо да Коста удара чекићем, али не видимо прави проблем у коме се он налази, нити његово стање. Оно што још може бити проблем у представи јесте да се не води рачуна о условностима у којима се догађају неке сцене – дакле, сцене између Тригорина и Нине не могу да се изводе тако. Ако је у питању нека комуникација, пољубац, мажење, то мора бити изведено на такав начин да пажљиво пазиш шта радиш, да те неко не види, поготово Нина, коју видимо на почетку – а то је лепо приказано: она дозвољава двојици мушкараца да осете њено срце када се задихала. По том њеном гесту ми видимо да једним малим глумачким поступком може бити речено много.

Јована Сћанковић

РЕЧ КРИТИКЕ

ГАЛЕБ

НУ Театар „Јордан Х.К. Џинот“, Велес (Северна Македонија)

ЈАСНИ КАРАКТЕРИ

НУ Театар „Јордан Х.К. Џинот“,
Велес

А.П.Чехов

ГАЛЕБ

Режија Александар Ивановски

Главна вредност представе *Галеб* театра „Јордан Х.К. Џинот“ из Велеса (Северна Македонија) је то што је редитељ нашао добар начин да истичући вредности глумачког ансамбла прецизно постави карактере свих ликова. Ансамбл овог позоришта је млад, посвећен, амбициозан и очигледно још увек веома добро памти лекције о глумачкој карактеризацији ликова. У њиховој интерпретацији Трепљев (Филип Христовски) и Тригорин (Исидор Јованоски)

су приближних година што појачава сукоб између сина и мајчиног љубавника. Аркадина (Славица Манаскова) је, у овој представи, очигледно јако млада родила Трепљева и њен одрасли син је непријатно подсећа да више није сасвим млада. Замисао да Сорин (Благојчо Стојанов) у ствари није стар већ да је човек који се због дубоке личне фрустрације психички разболео је занимљива идеја која је доследно спроведена кроз представу. Јако је добро представљен проток времена између трећег и четвртог чина – Трепљев се јако удебљао и буквално физички и ментално упропастио. Нина Заречна (Сандра Танчева) је од једне уредне и нежне девојчице постала жена расуте косе и расуте свести. Редитељ је текст комада дискретно штрихом сажео тако да се не изгубе важне нити комада и да се представа одигра у једном даху. Радња комада је релативно успешно пребачена у једну општу савременост (трактори уместо коња) што је младим

глумцима сигурно стилски више пријало него епоха. Редитељ је такође избегао да се бави питањем шта су то нове форме и шта је суштина уметности у театру. Уместо тога акценат је ставио на питање шта значи бити аутентичан, а које млади ансамбл може да успешно обради. Драмски текст *Галеб* има много нивоа, и ако строго гледамо сигурно бисмо могли да поставимо низ питања у стилу зашто нема ово, а где вам је оно... Али у позоришту пре свега треба водити рачуна о томе који су потенцијали једне уметничке заједнице и јесу ли они у датој представи досегнути. Са те стране гледано, позориште „Јордан Х.К. Џинот“ може бити задовољно овом поставком *Галеба* као и публика фестивала Театар на раскршћу.

Марина Миливојевић Мађарец

РЕЧ КРИТИКЕ | ГАЛЕБ

НУ Театар „Јордан Х.К.Џиног“, Велес (Северна Македонија)

УЗАЛУДНА ПОТРАГА ЗА ЖУДЊОМ

(О представи **Галеб**, А.П. Чехова у режији Александра Ивановског и у продукцији позоришта „Јордан Хаџи Конџанџинов Џиног“ из Велеса, Северна Македонија. Главне улоге: Филип Христовски, Сандра Танчева, Славица Манаскова, Исидор Јованоски, Јордан Виџанов)

Чеховљеви ликови су пуни тескобе и неодлучности. Он је један од драматичара који је успео да пронађе прави баланс између реализма и сурреализма, а да се то не примети у дијалогу који је прецизан и увек тајанствен. Наизглед врло једноставну причу пуну љубавних троуглова која се увек дешава (као и у другим његовим

драмама) у кући која на крају постаје проблематична, редитељ Александар Ивановски је претворио у модерни миље проблематичних карактера који су у цивилизациском смислу врло блиски нама, поданицима модерне технологије, али и зависници од индолентности и лаконости. Остаје једна непромењива константа која је, уствари и механизам свих пометњи и типичног Чеховљевог заплета, а то је љубав. Овај **Галеб** нас упозорава на то да љубав постаје све више и више недоступна, да се хистерија већ дубоко угњездила у нашој свакодневици и да је све то можда плод невидљивости излаза у маглини жудње. Ово је **Галеб** који импресионира са сјајним глумачким партијама: Филипа Христовског (Трепљев) Исидора Јованоског (Тригорин), Јанке Лефкове (Маша), Фаила Мефалоског (Медведенко), Јордана Витанова (Дорн), Славице Манаскове (Аркадина), Кирета Ацевског (Шамраев), Благојча Стојановог (Сорин) и Сандре Танчеве (Нина Заречна), који

су нам донели један потпуно другачији Чеховљев свет, пун предрасуда и неодлучности каква је овај наш, недефинисани свет двадесет и првог века, а импресионира и са врло прецизним редитељским концептом Александра Ивановског. И док се ми увек кунемо љубављу онда када највише лажемо, сви они испред нас и иза нас нас више не упозоравају, а то је недостатак бриге за свима нама који све мање знамо да артикулишемо своје стање које, с друге стране све мање подносимо.

Сашо Оџеневски

РЕЧ КРИТИКЕ

ГАЛЕБ

НУ Театар „Јордан Х.К.Циног“, Велес (Северна Македонија)

О ПРЕДСТАВИ ГАЛЕБ

Представа *Галеб* у извођењу театра из Велеса у режији Александра Ивановског представила се с пропулзовним глумачким креацијама које су на почетку представе одредиле јаке индивидуализиране карактеризације ликова с којима су кренули у драмску структуру и причу. То је важно за разумијевање драме која је врло слојевита, а посебан фокус је на несретним љубавним трокутима (ликови су заљубљени у оне који их не желе или чезну за љубављу која им није узвраћена).

Ликови у *Галебу* често су перципирани као карикатуре што је позитивна атрибуција лика јер Чехов своју драму жанровски одређује као комедију. Они су толико увјерени у исправност поступака својих ликова, а та си-

туација је махом нереална па ликови постају смијешни и карикирани. Редатељ води представу у смјеру разоткривања драмских ситуација које су симболичне и знаковите за стилску карактеризацију модерне драме чији је један од зачетника управо Чехов крајем 19 ст.

У другом дијелу представе, редатељски поступци постају сувише реалистички па то нарушава чеховљанску атмосферу представе која је карактеристична по томе да драма егзистира као да се ништа битно не догађа (језеро више дјелује као бара него као мјесто на којем се пецају рибе, сцена кише која је превише реалистична и дуга па изведби одузима квалитету зачудности).

Музика у драми, по мојем мишљењу, није адекватна и примјерена поетици модерног театра; превише је нападна и популистичка. Више бих вољела да је амбијентална и тако доприноси атмосфери драме.

Кроз ликове редатељ остварује не само карактеризацију лика него и квалитативни однос међу ликовима. Аркадина је другоразредна малограђанска

глумица којој је најважнији новац, а не умјетност. Она у својој егоцентричности занемарује сина, а тај токсични однос између мајке и сина резултира синовљевим самоубојством. Њезин млађани љубавник је другоразредни писац преокупиран својим егом, а заправо предмет манипулације Аркадине. Његова жртва је невина и простодушна Нина која се заљубљује прво у казалишта, а затим у њега те изневјери свога дечка Косту Трепљова. Низ драмских ситуација које доводе до трагичних судбина Нине и Косте, а Тригорин се извлачи из њих управо зато јер је бескичмењак.

Ансамбл театра из Велеса на челу с редатељем храбро понире у чеховљански драмски дискурс истражујући односе међу ликовима, разлику између умјетности и квази умјетничке праксе.

Умјесто закључка можемо рећи да је представа *Галеб* из Велеса, уз мање замјерке успјешно изведена и представљена на фестивалу Театар на раскршћу, 2025.

Честитам!

Жељка Турчиновић,
драматургиња

**Приредила
Јана Савић:**

УТИСЦИ

Квалитетна да, али предуго траје, генерално је све океј, тема, глумци, све је добро само да је мало радња...да је мало редитељ скратио.

Представа ми се заиста допала, ефекти су феноменални, први пут видим овако нешто, додуше нисам често у позоришту. Све ми се допало заиста.

Мислим да је било тешко за гледање, потребна је концентрација да се прати, али је представа успела да прикаже, нама који не разумемо македонски, свет уметника и са којим проблемима се они суочавају, односно да не верују довољно у себе.

ПУБЛИКЕ

Мени се представа допала, око мене видим да нису задовољни, ја не знам зашто не воле, класична је представа, мени је баш онако добра, ја волим ово. Само је мало претерао са 120 минута, али мени се допало и мислим да су Македонци то врло лепо одрадили.

Није нам се много допало, мало смо више очекивали, били су мало без енергије, улоге као да су недорађене мало, свако неког другог воли, то је и уобичајено у животу. Неосветљен је овај однос мајке и сина који можда треба да буде мало расветљенији. Мало су и тихо причали, више него што би требало, ми македонски обично све разумемо, није до језичке баријере него просто се нису разумели. Сценографија је била лепа.

РЕЧ КРИТИКЕ ГАЛЕБ

НУ Театар „Јордан Х.К.Циног“, Велес (Северна Македонија)

КАРАКТЕРИ СУ ОДНЕЛИ ПРЕВАГУ НАД ПРИЧОМ

Уметност Антона Павловича Чехова сматра се психолошком, али је она психолошки другачија од уметности Толстоја, Достојевског или Марсела Пруста. Туга је код његових меланхоличних јунака неоспорна, а они су судбински оивичени и заробљени простором једнако као и својим фрустрацијама. Поставља се питање да ли је и Чехов писао о меланхолији не би ли је избегао, као што је за себе у предговору опширне студије „Анатомија меланхолије“ тврдио аутор Роберт Бертон.

Александар Ивановски редитељ Чеховљевог *Галеба* и ансамбл Театра *Јордан Хаџи Конџанџинов Џинош*, Велес (Северна Македонија) покушали су да одговоре на питање како

се драма једног човека пробија кроз драме других људи којима је он неизбежно окружен. На сцени је људска трагедија која се догађа унутар шире породице; то је интимна прича о сукобу мајке и сина, тежња за уметношћу, неоствареној љубави. Глумци овог театра Славица Манаскова, Филип Христовски, Исидор Јованоски, Сандра Танчева створили су јаке карактере градећи своје ликове. И као све Чеховљеве драме, изузев Ивановова, и ова се одвија око једног симбола. Убијени галеб симбол је безразложно уништеног живота, грубог и бесмисленог уништења лепоте. Наглашено је да се љубавни односи међу јунацима Чеховљевог *Галеба* јунаке не групишу у парове, већ у троуглове: Трепљев, Нина, Тригорин; Аркадина, Тригорин, Нина; Трепљев, Маша, Медведенко. Ови троуглови приказују различите односе безнадежних љубави и затвореност живота главних јунака и сви су обавијени осећањем промашености и чежњом за неоствареним идеалом. Љубавни троуглови се распадају, неодрживим их чине незадо-

вољство у себе саме, неоствареност, неузвраћена осећања и комплекси, као и емотивна лабилност и несклад између жеља и могућности (Трепљев, Маша, Нина); а са друге стране – превелика окренутост ка себи самима (Аркадина, Тригорин). Током проживљаја спољашњег света помоћу чула уочавамо слике колоритног неба, и управо је та динамика кретања и дешавања у природи (зујање и зрицање инсеката, шуштање ветра, плусак кише) једина противтежа општој обамрлости душевног света Чеховљевих јунака. Пренаглашено зелена трава као вид сценског решења контрира сивилу досадне свакодневнице.

Галеб је велика слика људског живота и велика слика људске душе. Карактери су овде однели превагу на причом, те личности не стају сасвим у причу у којој су се затекле. Као што се ниједна прича не може издвојити из обиља живота, тако се ниједан човек не може сабити у низ збивања у којима у животу не учествује.

Јелена С. Перић

РЕЧ КРИТИКЕ ГАЛЕБ

НУ Театар „Јордан Х.К.Џиног“, Велес (Северна Македонија)

ЧАМОТИЊА И ПОГРЕШНИ ИЗБОРИ

Већина Чеховљевих ликова, у његовим кључним комадима, је осујећена и неснађена, у трагикомичном раскораку с реалношћу и узвишеним идеалима, притискају их чамотиња и тривијалност свакодневице, испразност живота који неумитно пролази, неутемељеност, претеране амбиције, високопарна осећања и узвишене емоције, погрешни избори и неостварена, вазда жуђена љубав. У том погледу *Галеб* се не разликује од *Вишњика*, *Ујка Вање* или *Три сестре*, све су то живи људи од крви и меса, са својим надама и патњама, страховима и недоумицама, жељама и могућностима, налик свима нама, обични људи које срећемо

свакодневно. Међутим, у *Галебу* се тематизује још једно битно питање: однос уметности према стварности, савремене уметничке/позоришне праксе, питање нових форми, пре свега у позоришту, за које се форме горљиво залаже млађахни Костја, Константин Гаврилиович Трепљев. Овај тематски корпус даље се развија усхићеношћу младе Нине Заречне уметношћу, поглавито славним писцем Тригорином и велеградском глумачком ведетом Аркадином, који завршава њеним трагичним опредељењем за глуму и одласком у велики град одакле ће се вратити сломљена, разочарана, али и обогачена отржењујућим спознајама. Сваки лик у *Галебу* има своју причу, сви ликови су заокружени карактери и скоро о свакоме би се могла написати посебна драма. О љубавним троугловима да и не говоримо, они додатно боје и надопуњују ликове. Речју, прегршт тема, инспирација и креативних провокација за позоришну инсценацију.

На жалост, редитељ Александар Ивановски није искористио нити развио ниједну. Чамотиња и погрешни избори који притискају Чеховљеве јунаке притискали су синоћ публику, такав је мој утисак иако говорим искључиво у своје име. Сувопарни реализам, погрешно вођени глумци, неизграђени односи међу ликовима, сентиментални музички интервали, патетична илустративна сценографија, поглавито видео рад, карактеристике су ове летаргичне представе. Њена најсветлија тачка је млада глумица Сандра Танчева која је била аутентична у улози Нине Заречне: непатвореног, нежног, усхићеног галеба, неснађеног на небу слободе и на пољу љубави и уметности, којег је неко (Тригорин, али и погрешни, непромишљени избори) упропастио из чисте забаве.

Слободан Савић

ВЕЧЕРАС НА ФЕСТИВАЛУ

СРЕДА | 8. октобар | ЈУ Босанско народно позориште Зеница,
XXIII Фестивал босанскохерцеговачке драме Зеница 2024. и Сцена МЕСС Сарајево (БиХ)

Асја Крсмановић • КИСЕЛИНА

Режија: Нермин Хамзагић
Драматург: Асја Крсмановић
Сценографија: Сабина Трнка
Костимографија: Ирма Саје
Музика: Енес Златар Буре
Продуценти: Мирољуб Мијатовић и Нихад Креше-
вљаковић
Извршни продуцент: Денис Крџалић
Асистент продукције: Еди Лазаковић
Инсписијент: Абидин Чолаковић

Улоге:

Гордана Бобан
Мирвад Курић
Селма Механовић
Бењамин Бајрамовић

РЕЧ ДРАМАТУРГА

/.../ Пишући овај драмски текст, жељела сам говорити не само о смрти и губитку него и о нашим животима и начину на који их обликује присуство или одсуство нама драгих људи. О породици и свему ономе што је чини. О љубави, срећи, тузи, ријечима које једни другима изговарамо и прешућујемо, те одговорности која стоји иза тога. О надама, пропуштеним приликама, лијепим сјећањима и давању других шанси. Жељела сам писати о томе да ли један човјек жели и може да се промијени. Да ли допушта себи да учи, расте и буде сутра мало бољи од онога какав је био јучер. /.../ То је привилегија коју нам даје позориште. Покушати ухватити неухватљиво. Чинити то скупа с публиком. И скупа у томе доживјети пораз.

Асја Крсмановић

ОСНИВАЧИ ФЕСТИВАЛА

Град Ниш

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ
НИШ

ПРИЈАТЕЉИ
ФЕСТИВАЛА

МЕДИЈСКА ПОДРШКА
ФЕСТИВАЛА

Издавач: Народно позориште Ниш • За издавача: в. д. директора Народног позоришта Ниш Ана Савић

Редакција: Јована Станковић (уредница), Јана Савић • Прелом: Саша Јовановић

Фото: Мирослав Лавренчић • Штампа: Nais print, Niš • Тираж: 30 примерака

Официјални превоз фестивала: Flash taxi

Народно позориште Ниш • Синђелићев трг 66, 18000 Ниш, Србија

Веб сајт: www.narodnopozeristenis.rs • Фејсбук страница: <https://www.facebook.com/NiskoNarodnoPozoriste/>

E-mail: npnis@narodnopozeristenis.rs • direktor@narodnopozeristenis.rs

uprava@narodnopozeristenis.rs • marketing@narodnopozeristenis.rs